

OBSAH

Slovo na úvod aneb Mezi ambicemi a realitou (Karel Müller)7

POLITICKÉ, SPRÁVNÍ A HOSPODÁŘSKÉ DĚJINY

- 1 Atributy města (Karel Müller)15
Zeměpisná poloha a rozloha – Název – Pečeť, znak a prapor
- 2 Opava před Opavou (Pavel Kouřil)19
*Starší a střední doba kamenná – Mladší a pozdní doba kamenná –
Doba bronzová a halštatská – Doba laténská, římská a stěhování
národů*
- 3 Život v raně středověkém městě ve světle archeologie (Pavel Kouřil)27
*Zrození města – Městský areál, obydlí, komunikace – Řemeslníci,
řemesla, hmotná kultura*
- 4 První opavské století (Martin Wihoda)43
*Mýtus počátku – První léta – Mezi knížetem a králem – Opavští
patricijové: lokátoři, kupci a podnikatelé*
- 5 Opava vrcholného středověku (Dalibor Prix)57
*Konec královské a zrození vévodské Opavy – Město a jeho vévoda –
Zápas o ratibořské dědictví – Poslední léta Mikulášovy vlády – Opava
pod vládou Mikulášových starších synů – Město v ohrožení – Kontakty
s jinými významnými městy – Město a jeho okolí – Proměny
pozemkového majetku města – Opavské fojtství – Správa města ve
14. století – Opavské osobnosti 14. století*
- 6 Opava v pozdním středověku (Martin Čapský)96
*V branách mechanického času – Rezidenční město – Ve vírech
zeměpanské politiky – Proměny sakrální topografie Opavy – Založení
františkánského kláštera – Těsný okruh městských zdí – Emancipace
městského organismu – Obtížné hledání nové prosperity – Lidé jehly
a verpánku – Opavské halře – Na cestě za vzděláním – Ženy v pozdně
středověké Opavě – Město ve zbroji – Na poli stavovské politiky*
- 7 Opava renesanční (Rudolf Žáček)137
*Renesanční město – Městská správa – Hospodaření města a jeho
obyvatel – Městská společnost – Národnostní skladba a náboženské
vznání obyvatel – Opava v politických a náboženských zápasech –
Horký počátek nového století*

- 8 Opava za třicetileté války a v pobělohorském období (Irena Korbelářová)165
Na prahu stavovského povstání – Za „české a dánské války“ – Freiburgerova rebelie – Za „švédské války“ – Opava po třicetileté válce – Městská správa a soudnictví – Velikost a vzhled města – Hospodářské poměry – Městská společnost – Církevní poměry a školství
- 9 Opava od slezských válek do revolučního roku 1848 (Dan Gawrecki)207
Opava za válek mezi habsburskou monarchií a Pruskem – Opava jako zemské a krajské hlavní město – Správa města – Populační vývoj – Hospodářský a sociální vývoj – Společenské poměry – Myšlenkové ovzduší, politické poměry – Opavané za napoleonských válek – Opavský kongres – Opavští „pozdní osvícenci“ – Národnostní poměry – Církevní poměry – Školství – Péče o zdraví obyvatel a vzhled města – Živelné pohromy – Z každodenního života
- 10 Opava znovu v čele Rakouského Slezska (Dan Gawrecki)234
Město v revoluci – Správní funkce města – Posádkové město – Populační vývoj, sociální poměry – Hospodářský vývoj – Politické a národnostní poměry – Šedesátá léta – Sedmdesátá léta – Od osmdesátých let do počátku 20. století – Školství – Církevní poměry – Z opavské každodennosti – Zdravotní péče a komunální služby – Opava za první světové války
- 11 Opava za první republiky (Dan Gawrecki)271
Hlavním městem Sudetenlandu – Opava jako správní centrum, správa města – Populační a sociální vývoj – Průmysl, živnosti, peněžnictví, obchod, místní doprava – Politický vývoj, národnostní poměry – Školství – Církevní poměry – Zdravotní a sociální péče – Komunální služby – Zábavní podniky
- 12 Opava za nacistické okupace (Dan Gawrecki)289
Počátky okupace; správní, ekonomický a populační vývoj – Politické a národnostní poměry, germanizace – Protinacistický odboj – Osvození
- 13 Opava v proměnách posledního půlstoletí (Branislav Martinek – Zdeněk Jirásek)295
Správní a politický vývoj do „Vítězného února“ – Poválečná hospodářská obnova – Správní a politický vývoj po komunistickém převratu – Hospodářský vývoj v epoše budování socialismu – Správní a politický vývoj za tzv. normalizace – Hospodářský vývoj do roku 1989 – Listopadová revoluce a město v následném období

KULTURNÍ VÝVOJ

- 14 Počátky a rozvoj ve 13. století (Dalibor Prix)339
Město – Farní kostel Panny Marie – Kostel sv. Václava – Kostel sv. Ducha – Špitální kaple sv. Alžběty na Rybím trhu – Kostel sv. Vojtěcha na Dolním náměstí – Opavské duchovenstvo ve 13. století – Vzdělanost a škola
- 15 První zlatý věk města (Dalibor Prix)349
Město, městská věž, radnice – Soukenické, solné, masné a tzv. „bohaté“ krámy – Dominikánský klášter s kostelem sv. Václava – Klášter klarisek s kostelem sv. Kateřiny – Minoritský klášter s kostelem sv. Ducha – Městský kostel Panny Marie – Kostel sv. Kateřiny na Ratibořském předměstí – Vévodský špitál s kaplí sv. Mikuláše – Kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty – Kaple sv. Kříže na Ratibořském předměstí – Sochařství, řezbářství, deskové malířství a drobné užité umění
- 16 Útlum v pozdním středověku (Dalibor Prix)369
Opevnění a vévodská rezidence – Městské domy – Kostel Panny Marie – Kostel sv. Janů a komenda johanitů – Františkánský klášter sv. Barbory – Kaple u městského kostela Panny Marie – Dominikánský klášter s kostelem sv. Václava – Minoritský klášter s kostelem sv. Ducha – Klášter klarisek s kostelem sv. Kateřiny – Městské špitály – Důsledky požárů v letech 1431 a 1461
- 17 Pozdně gotická obnova města (Dalibor Prix)386
Výstavba františkánského kláštera – Kostel Nejsvětější Trojice na Jaktařském předměstí – Obnova kostela sv. Janů – Rekonstrukce kostela sv. Ducha – Působení vévody Viktorina – Prosazení městské nadvlády nad farním kostelem – Rozvoj opavského řezbářství, stav knižní malby – Zánik středověké komendy řádu německých rytířů – Úprava věže městského kostela Panny Marie
- 18 Mezi středověkem a novověkem (Dalibor Prix)400
Renesanční proměna města – Rozmach opavského sochařství – Opavská pozdně renesanční architektura – Malíři v renesanční Opavě – Stavební činnost ve městě koncem 16. a na prahu 17. století – Opavská renesanční umělecká řemesla – Nové opevnění města – Hudba a písemnictví v renesanční Opavě
- 19 Barokní město (Pavel Šopák)413
Nenaplněná vize o knížecí rezidenci – Barokní tvářnost města – Barokní zbožnost – Duchovní milieu barokní Opavy: jezuité, minorité a ti ostatní – Obrazy a sochy: proměny vidění a významů – Divadlo a knihy: proměny hodnot

- 20 Na prahu moderní éry (Pavel Šopák)425
Nové symboly – Intelektuální centra – Od baroka k biedermeieru
- 21 Liberální společnost (Pavel Šopák)432
Příjezd vlaku – Architektura – Hodnota vzdělání – Hodnota tradice: historická bádání – Hodnota umění: divadlo a hudba – Česká kultura: strategie a potence – Od tělovýchovy ke sportu
- 22 Zlatá éra (Pavel Šopák)446
Kariéry – Instituce: nové sféry zájmů – Architektura historismu a moderny – Městské divadlo – Domov a svět – Knihovny – Stylové polohy malířství – Hudební život – Polariry české kultury – Šíře spektra kulturního vývoje; židovská emancipace – Sport v čase nových možností – Nové formy zábavy
- 23 Sestup z výsluní: meziválečná éra (Pavel Šopák)462
Konec, nebo nový začátek? – Muzea – Knihovny – Městské divadlo – Literatura – Hudba – Mezi maloměstskou idylou a velkoměstskými reminiscencemi – Nové generace: česká kultura v čase změn – Zábava a sport
- 24 Válečný epilog (Pavel Šopák)476
Symbols – Tradice – Umělecká kultura
- 25 Slezsko vpřed (Pavel Šopák)480
Nový počátek – Utopie architektury mezi totalitami – Nové symboly – Projekty a vize – a jejich aktéři – Divadlo slezské i národní – Výtvarná kultura – Literární a hudební kultura – Konce počátku
- 26 V rytmu budovatelské písně (Pavel Šopák)489
Socialistické město – Tíha tradic – Vzdělávací instituce – Literatura – Populární kultura a lidová zábava – Primát sportu
- 27 Poezie všedního dne (Pavel Šopák)497
Vizuální a významový rámeč – Tuscula tradice: historie a muzeum – Triumf moderny – Výtvarná sféra: od patosu k intimitě – Divadlo: nové impulsy – Skupina X – Sport: rozšíření spektra – Dny všední i sváteční
- 28 Normalizace (Pavel Šopák)506
Vizuální a významový rámeč – Nové generace: proměny hodnot – Racionalizace řízení: kultura jako systém – Slezské divadlo – Proudny výtvarné kultury: vyvolení, amatéři, proskribovaní – Krajiny fotografie – Opava mimo Opavu

Komentovaný přehled pramenů a literatury podle kapitol	513
Výběr použité literatury	538
Použité dokumentační zdroje	552
O autorech	553
Jmenný rejstřík	555
Místní a věcný rejstřík	578

